[Time: 3 Hours Marks: 100

N.B: 1. All question are compulsory
2. All questions have internal choice
3. Figures to the right indicate full marks.

Que 1. Answer any **TWO** of the following. 20
A. Elaborate the meaning and nature of Environmental Economics.
B. Discuss the Coase Theorem.
C. What are the social and economic dimensions of Agenda 21.

Que 2. Answer any **TWO** of the following. 20
a) State the role of environmental standards in protecting environmental resources.
a) Distinguish between Environmental taxes and quotas.
b) Explain the merits and demerits of tradable permits.

Que 3. Answer any **TWO** of the following. 20
a) Elaborate the different types of use value and non-use value of the environment.
b) Explain the travel cost method of environmental valuation.
a) Discuss the contingent method of environmental valuation.

Que 4. Answer any **TWO** of the following. 20
a) Discuss the relationship between trade and environment
b) State the problems of urbanization and suggest their solutions.
c) Explain the sources and causes of global warming.

Que 5. Write short note on (**Any TWO**) 20
a) Explain Kuznets curve.
b) What is the Pigovian tax write in detail
c) Discuss the market-based methods of environmental valuation.
d) Describe the energy problem

OR

Choose the right answer from the given options and rewrite the statement

1) Environmental degradation is caused by_____.
a) Conservation of nature b) Over –exploitation of resources
c) Preserving ecosystem d) Afforestation

2) The Environmental Kuznets curve is inverted ..... shaped?
a) T b) U
c) L d) V

3) ----------is an example of negative externalities.
a) Air pollution from automobile b) Education
c) Health d) National Defence

4) The Agenda 21 of Rio Summit is related to ---------
a) Environmental Education b) Preservation of Ozone Layer
c) Pollution-Tax d) Sustainable Development

muquestionpapers.com

5) The primary agenda of the Kyoto protocol is ----------
a) Regulation of hazardous waste
b) Regulate the production of Nuclear energy.
c) Control anthropogenic sources of greenhouse gasses
d) Reduce the water pollution

6) Which of the following is a market-based instrument of environmental policy?
a) Emission standards
b)Technology mandates
c) Environmental education programs
d) Pigovian tax

7) The Stockholm Convention is a global treaty to protect humans from _____
a) Persistent organic pollutants
b) Hospital acquired infections
c) Toxic gasses
d) Carbon monoxide

8) What is a key challenge in the implementation of environmental regulations?
a) Lack of pollution
b) Too many environmental agencies
c) Lack of capacity and resources
d) Excessive public participation

9) Ozone layer depletion is mainly due to _____.
a) CO_2
b) CFC's
c) N_2O
d) Methane

10) Environmental policy is about ....., regulations, standards and mechanisms related to solving environmental problems.
a) History
b) Law
c) Technology
d) Expenses

11) Which of the following is an example of non- use value of the environment?
a) Timber from forests
b) Recreational use of a lake
c) Existence of endangered species
d) Fishing in a river

12) The value we place on assets now regards functions which might be exploited sometime in the future is _____
a) Existence value
b) Bequest value
c) Coase theorem
d) Option value

13) The Travel Cost Method is primarily used to estimate the value of _____
a) Air quality improvements
b) Recreational sites
c) Biodiversity conservation
d) Noise pollution reduction

14) Use values of the environment include all except:
a) Direct use like fishing
b) Indirect use like water purification
c) Option value for future use
d)Existence value of species

15) Market based valuation approach is based on _____analysis
a) cost benefit
b) cost revenue
c) cost tax
d) cost marginal revenue

16) Which of the following is a trans-boundary environmental problem?
a) Soil erosion
b)Deforestation
c) Air pollution
d) Overgrazing

muquestionpapers.com

17) Which one of the following gasses is not included in the category 'greenhouse gasses'?
a) Methane b) Hydrogen
c) Carbon dioxide d) Nitrous oxide

18) What is the main cause of global warming?
a) Use of fertilizers b) Acid rain
c) Deforestation d) Emission of greenhouse gases

19) Climate change is the_____ caused increase in average global surface temperatures.
a) Human b) Nature
c) Animal d) Mosquito

20) Which convention was adopted for the protection of the ozone layer?
a) Montreal Protocol b) Basel Convention
c) Vienna Convention d) Stockholm Convention

muquestionpapers.com

मराठी भाषांतर

वेळ : ३ तास गुण: १००

सूचना:

१) सर्व प्रश्न अनिवार्य सोडविणे आहे.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

३)उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न क्र.१. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०

अ) पर्यावरणीय अर्थशास्त्राचे अर्थ व स्वरूप चर्चा करा.

ब) कोसच्या प्रमेयाची चर्चा करा.

क) अजेंडा २१ कार्यक्रमाचे सामाजिक आणि आर्थिक निर्देशांक कोणते आहेत?

प्रश्न क्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०

अ) पर्यावरणीय संसाधनांचे संरक्षण करण्यात पर्यावरणीय मानकांची भूमिका सांगा.

ब) पर्यावरणीय कर आणि कोटा यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

क) व्यापारयोग्य परवान्यांचे गुण-दोष स्पष्ट करा.

प्रश्न क्र. ३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०

अ) पर्यावरणीय वापर मूल्य आणि बिगर-वापर मूल्याचे विविध प्रकारांचे वर्णन करा.

ब) पर्यावरणीय मूल्यमापनाची प्रवास खर्च पद्धती स्पष्ट करा.

क) पर्यावरणीय मूल्यमापनाची आकस्मिक किंमत पद्धतीची चर्चा करा.

प्रश्न क्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. २०

अ) व्यापार आणि पर्यावरण यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.

ब) शहरीकरणा समोरील आव्हाने आणि त्यावरील उपाय योजना सुचवा.

क) जागतिक तापमान वाढीचे स्त्रोत आणि कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न क्र.५ टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन) 20

अ) कुझनेट वक्र सविस्तर स्पष्ट करा

ब) पिगोवियन कर सविस्तर लिहा.

क) पर्यावरणीय मूल्यांकनाच्या बाजार आधारित पद्धतीवर चर्चा करा.

ड) ऊर्जा संकटाचे वर्णन करा.

किंवा

योग्य पर्याय ची निवड करून वाक्य पुन्हा लिहा.

१) पर्यावरणीय ऱ्हासाचे_____ हे एक प्रमुख कारण आहे.

अ) निसर्गाचे संवर्धन ब) निसर्गाचे अतिहास

क) परिसंस्थेचे रक्षण. ड) वनीकरण

muquestionpapers.com

२) पर्यावरणीय कुझनेट्स वक्र उलट केलेले _____ आकाराचेआहे.

अ) T ब) U

क) L ड) V

३) ---------- हे नकारात्मक बचतीचे उदाहरण आहे.

अ) वाहन उद्योगातून हवेचे प्रदूषण ब) शिक्षण

क) आरोग्य ड) राष्ट्रीय संरक्षण

४) रिओ शिखर परिषदेचा अजेंडा २१ ---------- संबंधित आहे.

अ) पर्यावरणीय शिक्षण ब) ओझोनचा संरक्षक थर

क) प्रदूषण कर ड) शाश्वत विकास

५) क्योटो प्रोटोकॉलचा प्राथमिक अजेंडा आहे ---------- .

अ) घातक घनकचऱ्या चे नियंत्रण ब) अणु ऊर्जेच्या उत्पादनाचे नियमन करणे.

क) मानववंशजण्य हरितगृह वायूंच्या स्त्रोतांचे नियंत्रण ठेवणे. ड) जल प्रदूषण कमी करणे.

६) पर्यावरण धोरणाचे कोणते साधन बाजाराधारित (market-based) आहे?

अ) उत्सर्जन मानक (Emission standards) ब) तंत्रज्ञान बंधने (Technology mandates)

क)पर्यावरण शिक्षण कार्यक्रम ड) पिगोव्हियन कर (Pigovian tax)

७) मानवांचे कशापासुन संरक्षण करण्यासाठी स्टॉकहोम कन्व्हेन्शन हा जागतिक करार करण्यात आला आहे?

अ) दीर्घकालीन सेंद्रिय प्रदूषक ब) दवाखान्यातील संक्रमण

क) विषारी वायू ड) कार्बन मोनॉक्साईड

८) **पर्यावरण नियमांची अंमलबजावणी करताना मुख्य अडचण कोणती आहे?**

अ) प्रदूषणाची कमतरता ब) खूप सारी पर्यावरण संस्था

क) साधनसंपत्ती आणि क्षमतेचा अभाव ड) अतिप्रमाणात लोकसहभाग

९) ओझोन थर ची कमतरता प्रांमुख्याने _____मुळे होते.

अ) CO2 ब) CFCs

क) N2O. ड) मिथेन

१०) पर्यावरणीय धोरण हे, पर्यावरणीय समस्या सोडवण्याच्या _____ नियम, मानके आणि यंत्रणांच्या संबंधितआहेत.

अ) इतिहास ब) कायदे

क) तंत्रज्ञान ड) खर्च

११) पुढील पैकी कोणते पर्यावरणाचे अनउपयोगी मूल्याचे उदाहरण आहे?

अ) जंगलातील लाकूड ब) तलावातील मनोरंजन

क) दुर्मिळ प्रजातींचा अस्तित्व मूल्य ड) नदीतील मासेमारी

muquestionpapers.com

१२) भविष्यात कधीकधी उपयोगात आणल्या जाणाऱ्या कार्यांसाठी आपण आता मालमत्ते वर ठेवलेले मूल्य म्हणजे ---------- होय.

अ) अस्तित्वाचे मूल्य ब) वारसा मूल्य
क) कोझ प्रमेय ड) पर्याय मूल्य

१३) **"प्रवास खर्च पद्धत" (Travel Cost Method) मुख्यत: कोणत्या गोष्टीचे मूल्यांकन करण्यासाठी वापरली जाते?**

अ) हवेच्या गुणवत्तेतील सुधारणा ब) पर्यटन स्थळे
क) जैवविविधतेचे संवर्धन ड) ध्वनी प्रदूषण कमी करणे

१४) पर्यावरणाचे "वापर मूल्य" (Use value) मध्ये खालीलपैकी कोणता घटक समाविष्ट होत नाही?

अ) प्रत्यक्ष वापर जसे की मासेमारी ब) अप्रत्यक्ष वापर जसे की पाण्याचे शुद्धीकरण
क) भविष्यातील वापरासाठी पर्याय मूल्य ड) प्रजातींच्या अस्तित्वाचे मूल्य

१५) बाजारात मूल्यांकन दृष्टिकोन _____ विश्लेषणावर आधारित आहे.

अ) खर्च- लाभ ब) खर्च- महसूल
क) खर्च -कर. ड) खर्च- सीमांत महसूल

१६) खालीलपैकी कोणती समस्या सीमापार पर्यावरणीय समस्या आहे?

अ) जमिनीची धूप ब) जंगलतोड
क) वायू प्रदूषण ड) जास्त चराई

१७) पुढीलपैकी कोणता वायू 'हरितगृह वायू' या वर्गात समावेश होत नाही?

अ) मिथेन ब) हायड्रोजन
क) कार्बन डाय-ऑक्साइड ड) नायट्रस ऑक्साईड

१८) जागतिक तापमानवाढीचे मुख्य कारण काय आहे?

अ) खतांचा वापर ब) आम्लवृष्टी
क) जंगलतोड ड) हरितगृह वायूंचे उत्सर्जन

१९) हवामान बदल ही सरासरी जागतिक पृष्ठभागाच्या तापमानात होणारी वाढ असून ती ---------- होते

अ) मानवा मुळे ब) निसर्गामुळे
क) प्राण्यांमुळे ड) डासांमुळे

२०) ओझोन थरच्या संरक्षणासाठी कोणते अधिवेशन स्वीकारले गेले होते?

अ) मॉन्ट्रियल प्रोटोकॉल ब) बेसल कन्व्हेन्शन
क) व्हिएन्ना कॉन्व्हेन्शन ड) स्टॉकहोम कन्व्हेन्शन

muquestionpapers.com